

Obama's pragmatisch realisme

De National Security Strategy, Quadrennial Defense Review en Nuclear Posture Review geanalyseerd

Kees Homan

Met de publicatie van de *National Security Strategy of the United States* (NSS) op 27 mei 2010 zijn in bijna vier maanden tijd de contouren geschetst van het nieuwe Amerikaanse veiligheids- en defensiebeleid onder president Barack Obama.¹ Eerder verschenen het *2010 Quadrennial Defense Review Report* (QDR) op 1 februari en het *Nuclear Posture Review Report* (NPR) op 6 april.²

De NSS is een bij wet voorgeschreven document, dat de Amerikaanse president iedere vier jaar aan het Congres dient te overleggen. De betreffende wet dateert van 1986 en is verbonden met de namen van haar indieners Goldwater en Nichols. Met deze wet hoopten beide senatoren – wat zij zagen als – een tekortkoming uit de tijd van de Koude Oorlog op te heffen, namelijk: “Het onvermogen van opeenvolgende Amerikaanse regeringen een concrete strategie voor de nationale veiligheid op middellange en lange termijn te formuleren en te communiceren.”³ De NSS gaat over het totale, geïntegreerde Amerikaanse veiligheidsbeleid (*grand strategy*), dat politieke, diplomatieke, economische, sociaal-culturele, humanitaire en militaire activiteiten omvat.

De QDR is een eveneens bij wet verplichte, vierjaarlijkse analyse van het Pentagon. Het document kijkt 20 jaar vooruit, waarbij de ambities en uitdagingen van de Amerikaanse strijdkrachten worden gekoppeld aan de benodigde capaciteiten. De QDR is bedoeld als operationalisering van het Amerikaanse veiligheids- en defensiebeleid, dat is vastgelegd in een hiërarchie van beleidsdocumenten, respectievelijk de eerder genoemde NSS, de *National Defense Strategy of the United States* en de *National Military Strategy of the United States*.

De NPR is niet bij wet verplicht, maar het Amerikaanse Congres gaf in 2008 opdracht tot het schrijven van een nieuwe NPR voor de komende vijf à tien jaar. De vorige NPR verscheen op 31 december 2001.

De drie documenten hebben voor een deel gemeenschappelijke elementen, maar verschillen soms in toonzetting en aard, en betreffen verschillende beleidsniveaus en invalshoeken, zoals uit de volgende beschouwing zal blijken.

National Security Strategy (NSS)

De nieuwe ‘Obama-doctrine’ in de NSS is een duidelijke breuk met de unilaterale militaire benadering zoals zijn voorganger George W. Bush afkondigde na de terroristische aanvallen van 11 september 2001. Niettemin moet de Amerikaanse militaire superioriteit gehandhaafd blijven, en blijven “de Verenigde Staten [...] de enige natie die in staat is militaire operaties op grote schaal over lange afstanden te projecteren en voort te zetten,” aldus het document.⁴ “Maar als we onze militaire macht te overmatig gebruiken, nalaten te investeren in aanvullende instrumenten of nalaten deze in te zetten, of te handelen zonder partners,” stelt het document, “dan wordt onze krijgsmacht te veel uitgerekt, dragen Amerikanen een grotere last, en wordt ons leiderschap in de wereld voornamelijk geïdentificeerd met militaire macht.”⁵

In de NSS constateert Obama dat de Verenigde Staten het in de wereld niet meer alleen af kunnen. Weliswaar is de Amerikaanse militaire macht nog steeds superieur, maar zonder een navenante politieke en economische basis wordt Amerika een reus op lemen

voeten. En dat is precies wat sommige concurrenten willen, volgens Obama in zijn introductie van de NSS. “Onze tegenstanders zouden graag willen dat Amerika zijn kracht ondergraaft, door zijn macht te overschatten,” aldus de president.⁶

De NSS noemt vier “permanente nationale belangen” die “onverbrekelijk met elkaar verbonden zijn”: veiligheid, welvaart, waarden en internationale orde.⁷

Nieuwe wereldorde

In tegenstelling tot George W. Bush, die meende dat in een unipolaire wereld de Verenigde Staten op vele fronten tegelijkertijd oorlog moesten kunnen voeren, meent Obama dat “de lasten van de jonge eeuw niet louter op Amerikaanse schouders kunnen worden gelegd.”⁸ De NSS is een tekst waaruit het besef spreekt dat er zich een nieuwe wereldorde aandient. En deze nieuwe orde vereist veel aanpassingsvermogen. De Verenigde Staten nemen dan ook geleidelijk afscheid van het concept dat de wereld informeel door de G8 wordt gestuurd – het conclaaf van de zeven traditionele industriemogendheden en Rusland. Een bredere club als de G20, waarin ook China, India en Brazilië zitting hebben, biedt een beter platform als het gaat om nucleaire ontwapening of indamming van staten als Noord-Korea en Iran. De vraag is echter of de nieuwe, opkomende mogendheden in voldoende mate dezelfde prioriteiten zullen hebben, en of er een zeker plichtsbef zal zijn om zich aan te sluiten bij Washington.

Zonder economische basis wordt Amerika een reus op lemen voeten

Terrorisme

De NSS verwerpt de brede, vage formulering van de ‘oorlog tegen het terrorisme’ uit 2001. “De 2001-benadering noodzaakte de Verenigde Staten tot het voeren van een oorlog tegen een tactiek; het dreef opstandige terroristische facties, met overigens lokale belangen, in een gemeenschappelijk doel tegen een Amerika bijeen dat de oorlog tegen hen allen had verklaard en geen verschillen tussen hen had erkend.”⁹ De 2010-strategie maakt echter duidelijk dat Al-Qaeda en zij die zich hierbij aansluiten de werkelijke vijanden zijn.

Opmerkelijk veel aandacht wordt besteed aan de radicalisering in de Verenigde Staten zelf. De *National Security Strategy* erkent expliciet de dreiging voor de Verenigde Staten die uitgaat van geradicaliseerde individuen in eigen land.¹⁰ Het document bepleit een evenwichtig beleid, dat meer neigt naar samenwerking dan

naar het gebruik van macht, door de noodzaak te benadrukken om met gemeenschappen in contact te treden en bij hen het gevoel te bevorderen ‘erbij te behoren.’

Geïntegreerde benadering

De NSS bepleit een geïntegreerde benadering, ook wel ‘whole-of-government approach’ genoemd. De belangrijkste elementen hiervan die het document noemt, zijn defensie, diplomatie, economie, ontwikkelingshulp, interne veiligheid, inlichtingen en strategische communicatie. Het gaat hier in feite om een integratie van *hard* en *soft power*, ook wel aangeduid als *smart power*. Een eerste aanzet hiertoe is de 3D-benadering (*defense, diplomacy* en *development*).

De VS benaderen het binnen- en buitenlands veiligheidsbeleid ook op geïntegreerde wijze. Hiertoe zijn de staven van de Nationale Veiligheidsraad (externe veiligheid) en de Binnenlandse (Homeland) Veiligheidsraad (interne veiligheid) al gefuseerd. Alle 240 stafmedewerkers rapporteren nu aan Nationaal Veiligheidsadviseur James Jones.¹¹

Immigranten

Obama noemt ‘innovatie’ in de introductie van de NSS als basis voor de Amerikaanse macht. Hier speelt immigratie een belangrijke rol. De Verenigde Staten weten de meest getalenteerde immigranten uit de hele wereld aan te trekken en te behouden. Zo staan ongeveer 45 procent van de proefschriften en 65 procent van de mastertitels in de computerwetenschappen op naam van studenten die buiten de Verenigde Staten zijn geboren. Amerika staat aan de top in de wereld als het gaat om het aantal patenten dat jaarlijks wordt uitgegeven, en een vierde daarvan komt van geïmmigreerde wetenschappers en uitvinders. “Onze bekwaamheid te innoveren, onze banden met de wereld, en onze economische welvaart hangen af van het vermogen van onze natie om immigranten te verwelkomen en te assimileren,” aldus de NSS.¹²

Over *cyberspace* merkt de NSS op dat deze een serieuze bedreiging kan vormen voor de nationale en publieke veiligheid en de economische competitie. Deze dreiging komt vanuit een diversiteit aan actoren: natiestaten, terroristische netwerken, georganiseerde criminele groepen en individuele *hackers*. Het antwoord hierop dient te bestaan uit een combinatie van nieuwe technologie, publiek-private partnerschappen en internationale samenwerking.

Positieve en negatieve kritiek

Over het algemeen is de NSS goed ontvangen. Het document benadrukt vooral de verschillen met het beleid onder president Bush. Dat betreft in het bijzonder Obama’s geringere afhankelijkheid van militaire interventie; de middelen om problemen en conflicten op te lossen; de nadruk op de aanpak van klimaatverandering; en

Obama's aanmoediging van democratie en democratische instellingen in het buitenland, in plaats van Bush' beleid, dat Amerika er toe noodzaakte dictaturen in democratieën te veranderen.

Niettemin is er ook kritiek. Een vooraanstaand commentator als Leslie H. Gelb vindt dat het document leest als een bureaucratische verzameling van politiek goedgekeurde gedachten die snel vergeten zullen zijn. Hij beschouwt de NSS als een gemiste kans. "Zijn volgende [NSS] moet de prioriteiten duidelijk maken, evenals de moeilijke keuzes en beslissingen die Amerika in het vooruitzicht heeft om zijn macht in de wereld te herwinnen," aldus Gelb.¹³ Een andere criticus vindt dat in het document teveel de nadruk ligt op het 'proces' en te weinig op de 'strategie.' Zo wordt herhaaldelijk gesproken over 'samenwerking' en 'partnerschappen,' die meer middelen dan doelstellingen zijn voor buitenlands beleid.¹⁴

Nuclear Posture Review (NPR)

De NPR verscheen met maanden vertraging uiteindelijk op 6 april. Dit beleidsdocument gaat over de nucleaire investeringen en oorlogsplanning voor de komende vijf tot tien jaar. Het lange besluitvormingsproces was noodzakelijk om consensus te verkrijgen tussen de nationale veiligheidsautoriteiten met hun concurrerende doelstellingen. Het betrof hier de voorstanders van stoutmoedige en snellere initiatieven voor nucleaire ontwapening, tegenover de militairen die het potentieel gebruik van nucleaire wapens als een kernmissie voor het Ministerie van Defensie beschouwen.

In tegenstelling tot de NPR van Bush benadrukt de nieuwe NPR vooral de nucleaire dreiging van terroristen en 'rogue states,' in plaats van nucleaire mogendheden zoals Rusland en China.¹⁵ De fundamentele rol voor de Amerikaanse nucleaire wapens is en blijft echter afschrikking.

Het document voldoet slechts voor een deel aan de verwachtingen van hen die forse stappen in de richting van een kernwapenvrije wereld hadden verwacht. Daartegenover waren er bondgenoten van de Verenigde Staten die bevreesd waren voor een verzwakking van de Amerikaanse nucleaire paraplu ('extended deterrence'). Vooralsnog echter blijven de Amerikaanse tactische nucleaire wapens in Europa gestationeerd.

Beperkingen op inzet kernwapens

Niettemin kunnen de voorstanders van nucleaire ontwapening toch enige welkome initiatieven in de NPR aantreffen. Zo beperkt de NPR de omstandigheden waaronder de president het gebruik van nucleaire wapens zal autoriseren. In tegenstelling tot de regeringen van Clinton en Bush stelt dit document dat de Amerikaanse president geen nucleaire aanval tegen een niet-kernwapeestaat als vergelding voor een chemische of biologische aanval zal autoriseren, mits dit land zich aan het Non-proliferatieverdrag (NPV) houdt. Maar een algehele *no first use*-verklaring zoals door de antikernwapenlobby bepleit, komt in de NPR niet voor.

Critici betogen echter dat de duidelijkheid die Obama geschapen heeft over de omstandigheden waaronder hij overgaat tot de inzet van kernwapens, ten koste gaat van de 'afschrikking.' Die is volgens hen juist gediend bij 'onzekerheid.'¹⁶ Waar het gaat om agressieve staten die het NPV ontduiken, behouden de Verenigde Staten zich wel het recht voor alle middelen te gebruiken om een acuut gevaar voor de veiligheid af te wenden. Minister van Defensie Robert Gates maakte er tijdens de presentatie van de NPR geen geheim van aan welke staten met name wordt gedacht: Iran en Noord-Korea. Gates waarschuwde deze landen omdat ze volgens hem het NPV niet naleven. "Als jullie je niet aan de regels houden, als jullie meewerken aan de verspreiding van kernwapens, dan liggen alle opties op tafel wat betreft de manier waarop we jullie zullen aanpakken," zei Gates.¹⁷

Eliminatie en consolidatie

De NPR elimineert een hele klasse wapens, namelijk de *Tomahawk Land Attack Missiles* (TLAM-N), kruisraketten die sinds 1992 staan opgeslagen in de Verenigde Staten. Daarnaast verkondigt de NPR dat de Verenigde Staten geen nieuwe kernkoppen zullen ontwikkelen. Obama's voorganger Bush heeft nog herhaaldelijk – maar zonder succes – getracht fondsen van het Congres te verkrijgen voor een 'Reliable Replacement Warhead.' Niettemin reserveerde de Amerikaanse regering in de begroting begin dit jaar vijf miljard dollar voor onderhoud van het kernwapenarsenaal; een forse toename ten opzichte van 2009. De NPR houdt wel de kostbare nucleaire triade van overbrengingsmiddelen in stand: intercontinentale ballistische raketten, B-52H- en B-2-Spirit-bommenwerpers en *Ohio*-klasse ballistische onderzeebootraketten.¹⁸

Quadrennial Defense Review (QDR)

Als operationalisering van het veiligheids- en defensiebeleid uit de nieuwe QDR van het Pentagon zich in meer concrete termen. Met de tweede zin van het document – “in de eerste plaats [zijn] de Verenigde Staten een natie in oorlog” – wordt onmiddellijk de toon gezet.¹⁹

Voor het eerst zijn in de nieuwe QDR de huidige conflicten het meest richtinggevend voor het budgetteren, het beleid en de programma-prioriteiten. Als gevolg hiervan gaan ondanks het begrotingskort van 1.560 miljard dollar de defensie-uitgaven weer omhoog. Het Witte Huis vraagt voor het budget voor 2011 niet minder dan 708 miljard dollar voor defensie, waarvan 159 miljard voor de operaties in Irak en Afghanistan. Daar komt nog eens 33 miljard bij vanwege de beslissing van Obama om 30.000 militairen extra naar Afghanistan te sturen. Totaal besteden de Verenigde Staten hiermee vrijwel evenveel aan defensie als alle andere landen in de wereld tezamen, en tweeën-half maal zoveel als de Europese lidstaten van de NAVO gezamenlijk.

Prioriteiten

De QDR kent vier prioriteiten.²⁰ De eerste is om in de hedendaagse oorlogen de overwinning te behalen. Het gaat hier uiteraard om Afghanistan en Irak. De tweede prioriteit is conflicten te voorkómen en om af te schrikken. Dit vereist een geïntegreerd gebruik van diplomatie, ontwikkeling en defensie, naast inlichtingen, rechtshandhaving en economische instrumenten. De derde prioriteit is om de strijdkrachten voor te bereiden om als de afschrikking faalt en tegenstanders de Amerikaanse belangen met het gebruik van geweld bedreigen, deze bedreiging passend te beantwoorden. De vierde prioriteit betreft het in stand houden en versterken van de vrijwilligerskrijgsmacht. Het gaat hier vooral om uitbreiding van de personeelszorg voor de zeer frequent en onder moeilijke omstandigheden uitgezonden militairen. Zo zal er onder meer naar gestreefd worden de frequente rotaties voort te kunnen zetten door meer reservisten te mobiliseren.

Asymmetrische dreigingen

De eerste QDR onder Obama stelt dat de veiligheidsuitdagingen voor de toekomst fundamenteel verschillend zijn van die in het verleden. Minister van Defensie Gates, die duidelijk zijn stempel heeft gedrukt op de QDR, vindt de strategie van na de Koude Oorlog – om zich voornamelijk voor te bereiden op twee gelijktijdige regionale conflicten in het Midden-Oosten en Oost-Azië – dan ook achterhaald. Aangezien tegenstanders van de Verenigde Staten over een verscheidenheid aan strategieën en capaciteiten beschikken, is het niet langer toepasselijk te spreken van ‘grote regionale conflicten’ als het enige of zelfs primaire sjabloon voor de omvang, de samenstelling, en het evalueren van de Amerikaanse strijdkrachten. De QDR benadrukt vooral het belang van stabilise-

rings- en reconstructie-operaties, maar vindt ook dat om de toegang tot de ‘openbare ruimten’ (zee, lucht, ruimte en *cyberspace*) te garanderen, een vitale rol voor de Amerikaanse strijdkrachten is weggelegd.²¹

Ondanks de opkomst van China en India op militair gebied, stelt de QDR dat de Verenigde Staten de machtigste militaire actor zullen blijven, maar steeds meer moeten samenwerken met belangrijke bondgenoten en partners om stabiliteit en vrede te handhaven.

Hybride

In de 21^e eeuw zal volgens de QDR de conventionele Amerikaanse militaire superioriteit in toenemende mate potentiële tegenstanders tot asymmetrische antwoorden noodzaken. Gezien deze nieuwe situatie benadrukt het document de niet-traditionele dreigingen van terroristische aanslagen met massavernietigingswapens en hybride oorlogvoering die *high* en *low tech*-tactieken combineert.

‘Hybride’ is in dit verband een nieuw woord waarmee het Pentagonlexicon sinds kort is verrijkt.²² Het is een containerbegrip dat gebruikt wordt om greep te krijgen op de toenemende complexiteit van oorlog, de vele hierbij betrokken spelers en het vervagen van de traditionele conflictcategorieën. De hybride benaderingen eisen dat de Amerikaanse strijdkrachten zich voorbereiden op een keten van conflicten. Zelfs potentiële rivalen als China zullen volgens de QDR waarschijnlijk eerder asymmetrische middelen gebruiken om de Amerikaanse macht te betwisten, dan een traditionele zeeslag in de Stille Oceaan te voeren.

Geïntegreerde benadering

Gebaseerd op de ervaringen in Irak en Afghanistan bepleit de *Quadrennial Defense Review* op operationeel niveau ook meer samenwerking met civiele (overheids)instanties.²³ Het Amerikaanse Ministerie van Buitenlandse Zaken en het *United States Agency for International Development* (USAID) zijn echter voorbeelden van organisaties die (vooralsnog) veel minder expeditionair zijn ingesteld dan het Pentagon. Zo worden bijvoorbeeld bij de Amerikaanse Provinciale Reconstructieteams (PRT's) in Afghanistan noodgedwongen vele civiele functies door militairen vervuld. En dat geldt ook deels voor de vele civiele functies bij het nieuwe militair-civiele Afrikacommando in Stuttgart.

Complex terrein

Strijdkrachten, zo stelt de QDR, moeten tegenwoordig veelal in ‘complex’ terrein opereren. Het betreft dan operaties in stedelijke gebieden, kustregio's, jungles en bergen. Meer dan 75 procent van de wereldbevolking is hier woonachtig. Westerse strijdkrachten kunnen hier zeer onverwachts in een nabijgevecht (gevecht in

eerste linie) verweekeld raken. De nieuwe QDR voorziet hiervoor onder meer in een verdere uitbreiding van de *Special Operations Forces* (SOF). Deze militairen worden intensief getraind in een breed scala aan activiteiten en beschikken over een verscheidenheid aan uitrusting. Het Pentagon beschouwt deze troepen tevens als de belangrijkste instrumenten in de strijd tegen het terrorisme. Zij moeten over uitgebreide organieke middelen beschikken om gevaarlijk geachte personen en vitale doelen te kunnen lokaliseren, markeren, volgen en uitschakelen.

Cyber warfare

Zoals eerder opgemerkt zullen volgens de QDR toekomstige conflicten tussen staten gekenmerkt kunnen worden door gebruik van zogenoemde asymmetrische technieken. De belangrijkste hiervan is het gebruik van *cyber warfare* om de infrastructuur

van een land onbruikbaar te maken, rond te snuffelen in de interne militaire data van een land, te trachten zijn financiële transacties te ontregelen of enig ander doel met een verlamdende uitwerking te bereiken.²⁴

Het rapport waarschuwt tevens voor de groeiende dreiging van *cyber*-aanvallen in de ruimte op surveillance- en communicatiesystemen, die de Verenigde Staten op militair gebied 'blind' kunnen maken. Zo opereert het Amerikaanse Ministerie van Defensie met meer dan 15.000 verschillende computernetwerken verspreid over 4.000 militaire installaties in de wereld. Iedere dag zijn er zo'n zeven miljoen defensiecomputers en telecommunicatiemiddelen in 88 landen in gebruik, die duizenden applicaties gebruiken voor oorlogsvoering en ondersteuning. Het aantal potentiële kwetsbaarheden is daarom formidabel. Bovendien is de snelheid van *cyber*-aanvallen en de anonimiteit van *cyberspace* in het voordeel van het offensief. Dit voordeel neemt toe als middelen om te *hacken* goedkoper worden en gemakkelijk zijn in te zetten door de tegenstanders, die steeds geraffineerder opereren.

Het nieuwe Amerikaanse *Cyber Command* werd op 21 mei dit jaar geactiveerd. De rol van het commando is het beveiligen van de kritische militaire informatiesystemen, en niet de militarisering van *cyberspace*. Niettemin noemt een *fact sheet* van het Ministerie van Defensie als een van de missies van het commando het "voorbereiden en – wanneer het opgedragen wordt – uitvoeren van *cyberspace*-operaties in het gehele spectrum, teneinde acties mogelijk te maken in alle domeinen, de Amerikaanse en bondgenootschappelijke vrijheid van actie te verzekeren, en hetzelfde te ontzeggen aan onze tegenstanders."²⁵

*De VS zullen geen
nieuwe kernkoppen
ontwikkelen*

Klimaatverandering en energie

De nieuwe QDR besteedt voor het eerst uitgebreid aandacht aan klimaatverandering en energie.²⁶ Zo sluiten studies van de inlichtingendiensten niet uit dat klimaatverandering belangrijke geopolitieke impact kan hebben en fragiele staten verder kan verzwakken, door armoede en aantasting van het milieu te vergroten. Daarnaast zal klimaatverandering waarschijnlijk bijdragen aan toenemende voedsel- en waterschaarste en verspreiding van ziektes, en leiden tot massale emigratie van milieuvluchtelingen. Hoewel klimaatverandering alleen geen conflict veroorzaakt, kan het als 'threat multiplier' wel instabiliteit versnellen of tot conflicten leiden. Daarnaast zullen civiele autoriteiten bij orkanen en overstromingen een groter beroep doen op humanitaire assistentie door de krijgsmacht.

Op het gebied van energie streeft het Pentagon allereerst naar energieveiligheid. Dit betekent dat er een verzekerde toegang moet zijn tot betrouwbare energievoorraden, maar dat er ook het vermogen bestaat voldoende energie te beschermen en te leveren om aan de operationele behoeften te voldoen. De Amerikaanse luchtmacht is de grootste verbruiker van brandstof in de Verenigde Staten. Het Pentagon maakt tevens in toenemende mate gebruik van duurzame energie, en reduceert de vraag naar energie om de operationele effectiviteit te verbeteren, de uitstoot van broeikasgassen te verminderen en defensie te beschermen tegen fluctuaties in de energieprijzen. Bovendien investeert het Pentagon in alternatieve energiebronnen, zoals wind, zon, water en samengeperst biomethaan.

Reacties

De kritiek op de nieuwe QDR was voorspelbaar. De linkerzijde van het Amerikaanse politieke spectrum vindt dat vanwege de financiële situatie het defensiebudget op zijn minst bevroren moet worden, terwijl de rechterzijde meent dat meer aandacht moet uitgaan naar staten als potentiële tegenstanders.

Stabiliserings- en reconstructieoperaties zijn in ieder geval een van de hoofdtaken van de Amerikaanse krijgsmacht geworden. De ervaringen in Irak en Afghanistan hebben in dit verband ook duidelijk gemaakt dat technologisch geavanceerde wapensystemen in dit soort operaties soms maar beperkt effectief kunnen zijn. De moderne technologie is het meest effectief in traditionele oorlogen tegen tegenstanders met reguliere strijdkrachten. Ondanks alle moderne technologie blijft de bereidheid het 'traditionele' nabijgevecht aan te gaan nog steeds een basisvereiste voor iedere militair.

Zo waren de gevechten van Amerikaanse mariniers in februari om de plaats Marjah te pacificeren, meedogenloos en slopend: "Want ondanks alle gepraat over een moderne oorlog – van *Predator drones*, satellietgeleide bommen en mijnbestendige voertuigen – vechten de meeste mariniers in deze operatie op ouderwetse

wijze: te voet, met geweer," aldus *The Washington Post*.²⁷ In de plannen van generaal Stanley McChrystal voor Afghanistan komen dan ook geen verwijzingen meer naar 'snelheid' en 'precisie' van geavanceerde wapensystemen voor. Afwezig is elke suggestie dat technologie de uitkomst van dit conflict kan bepalen.

De VS in een nieuw tijdperk

De nieuwe NSS, NPR en QDR geven duidelijkheid over de uitgangspunten van het nieuwe Amerikaanse veiligheids- en defensiebeleid. De boodschap is helder: globalisering heeft de wereld veranderd en vereist van de Verenigde Staten veel aanpassingsvermogen. Amerika heeft ook militaire lessen getrokken uit de oorlogen in Irak en Afghanistan. Maar los daarvan kunnen de Verenigde Staten door de kredietcrisis deze oorlogen ook niet eindeloos voeren.

In de toekomst zal in het Amerikaanse buitenlands- en veiligheidsbeleid de nadruk liggen op diplomatie, met oorlog als uiterste middel. "Onze veiligheid op de lange termijn zal niet voortkomen vanuit onze mogelijkheid andere mensen vrees aan te jagen, maar door ons vermogen ze op hun hoop aan te spreken," aldus Obama.²⁸

De Verenigde Staten vinden dat de eeuw van rivaliteit tussen grote mogendheden is overgegaan in een tijdperk van interdependentie op het gebied van veiligheid, die gericht dient te zijn op het collectieve management van mondiale risico's, van klimaatverandering tot nucleaire proliferatie, cyber-misdaad en pandemische ziekten. In zo'n wereld acht Amerika multilateralisme geen keuze maar een noodzaak. Wat nodig is, zijn nieuwe, gemoderniseerde instellingen. Maar het is vooral noodzakelijk dat opkomende mogendheden, als China, India en Brazilië, een groter deel van de internationale verplichtingen op zich nemen. Maar voor zover uit de recente geschiedenis blijkt, zijn deze drie landen zeer ambivalent over hun mondiale rollen, bevreesd als ze zijn dat externe eisen afbreuk kunnen doen aan hun eigen interne ontwikkeling. Vooralsnog willen ze wel een stoel aan de hoofdtafel, maar verzetten ze zich tegen het betalen van de rekening.

Onder deze omstandigheden gaan de Verenigde Staten over op een pragmatisch beleid, waarin buitenlandse hulp en partnerschappen met andere staten evenveel nadruk krijgen als militaire veiligheid. Met andere woorden, pragmatisch realisme is het parool!

Generaal-majoor der mariniers b.d. mr. drs. C. Homan is als adviseur verbonden aan het *Clingendael Security and Conflict Programme*.

Wilt u reageren? Mail de redactie: info@atlcom.nl.

1. *National Security Strategy*, het Witte Huis, Washington D.C., mei 2010. Het betreft hier een geïntegreerde strategie die zowel externe als interne veiligheid bestrijkt. De Nederlandse Nationale Veiligheidsstrategie, waarvan de regie bij Binnenlandse Zaken berust, is vooral op interne veiligheid gericht en staat bestuurlijk los van de externe veiligheid.
2. Resp. *Quadrennial Defense Review Report*, Ministerie van Defensie, februari 2010; en *Nuclear Posture Review Report*, Ministerie van Defensie, april 2010. Er is kritiek op het feit dat de publicatie van de QDR, als ondergeschikt document aan de NSS, voorafging aan de publicatie van de NSS.
3. Aangehaald door Fred van Staden, *De Nationale Veiligheidsstrategie van de Verenigde Staten*, lezing voor het Nederlands Genootschap voor Internationale Zaken, 27 mei 2003.
4. NSS, p. 17.
5. NSS, p. 18.
6. NSS, *Introduction*.
7. NSS, *ibid.* noot 4.
8. *Ibid.* noot 4.
9. NSS, p. 20.
10. Bruce Hoffman beweert dat Al-Qaeda een rudimentaire terroristische rekrutering, radicalisering en operationele infrastructuur op Amerikaans grondgebied heeft opgericht: Hoffman, 'American Jihad,' *The National Interest*, mei/juni 2010, pp. 17-28.
11. Spencer Hsu, 'Obama Integrates Security Councils, Adds New Offices,' *The Washington Post*, 27 mei 2009.
12. NSS, p. 29.
13. Leslie H. Gelb, *Morning Scoop email*, 27 mei 2010.
14. Will Inboden, 'Obama's National Security Strategy Leaves an Empty Feeling,' *Foreign Policy*, 27 mei 2010.
15. NPR, p. iv.
16. Max Fisher, 'The Gaping Loophole in Obama's Nuclear Posture Review,' *The Atlantic*, 6 april 2010.
17. *DOD News Briefing with Secretary Gates, Navy Adm. Mullen, Secretary Clinton, and Secretary Chu from the Pentagon*, 6 april 2010, www.defense.gov/transcripts/transcript.aspx?transcriptid=4599.
18. NPR, pp. 21-26.
19. QDR, p. iii.
20. QDR, pp. 11-17.
21. De term stabiliserings- en reconstructie-operaties vervangt de besmet geraakte term 'nation-building.'
22. QDR, p. 8.
23. QDR, pp. 69-72.
24. QDR, pp. 35-37.
25. ubiwar.com/2010/05/25/us-cyber-command-fact-sheet.
26. QDR, pp. 84-89.
27. *The Washington Post*, 20 februari 2010.
28. NSS, *Introduction*.